

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 57 0 Пс 133614 22 Рев
Бања Лука, 26.04.2022. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Ж. д.о.о. Л. у стечају, кога заступа стечајни управник, а овога пуномоћник Ж.М., адвокат из Б.Л., против тужених 1. Х. д.о.о. С., кога у ревизионом поступку заступа пуномоћник И.О., адвокат из Б. и 2. А.б. а.д. Б.Л., кога заступају пуномоћници ЗАК Т., Р.Т. и Н.М., адвокати из Б.Л., ради утврђења ништавости, вриједност спора 21.151.789,40 КМ, одлучујући о ревизији туженог Х. д.о.о. С. против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 133614 21 Пж од 26.11.2021. године, на сједници вијећа одржаној дана 26.04.2022. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се усваја, пресуда Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 133614 21 Пж од 26.11.2021. године се преиначава, у оспореном дијелу којим је жалба тужитеља усвојена у погледу одлуке о главној ствари и трошковима поступка, тако што се жалба тужитеља одбија и првостепена пресуда потврђује.

Тужитељ се обавезује да туженом Х. д.о.о. С. надокнади трошкове ревизионог поступка у износу од 24.387,50 КМ, у року од 30 дана.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 133614 20 Пс 08.02.2021. године одбијен је као неоснован тужбени захтјев тужитеља да се утврди да је ништав:

- Уговор о преносу потраживања са преносом заложних права (хипотека) и других уписа - забиљежби број ОПУ-ИП: ... од 22.05.2019. године сачињен од стране нотара С.Х.,
- Уговор о преносу потраживања са преносом заложних права (хипотека) и других уписа - забиљежби број ОПУ-ИП: ... од 22.05.2019. године сачињен од стране нотара С.Х.,
- Уговор о преносу потраживања са преносом заложних права (хипотека) и других уписа - забиљежби број ОПУ-ИП: ... од 22.05.2019. године сачињен од стране нотара С.Х.,
- Уговор о преносу потраживања са преносом заложних права (хипотека) и других уписа - забиљежби број ОПУ-ИП: ... од 22.05.2019. године сачињен од стране нотара С.Х.,

- Уговор о преносу потраживања са преносом заложних права (хипотека) и других уписа - забиљежби број ОПУ-ИП: ... од 22.05.2019. године сачињен од стране нотара С.Х., са анексом број 1 ОПУ-ИП... од 10.06.2020. године сачињен од стране нотара С.Х.;

да се утврди да тужени Х. д.о.о. С. (у даљем тексту: првотужени) по основу ништавих уговора о преносу потраживања са преносом заложних права (хипотека) и других уписа - забиљежби нема правни основ за стицање својства разлучног повјериоца на непокретностима стечајног дужника Ж. д.о.о. Л. у стечају, уписане у з.к.ул. бр. 10. к.о. К. и лист непокретности број 289 к.о. Л., у стечајном поступку који се води код првостепеног суда под бројем 57 0 Ст 126828 18 Ст;

да се наложи Управи ПЈ П. и ПЈ Л. да изврше брисање уписа преноса заложног права првотуженог на непокретностима стечајног дужника Ж. д.о.о. Л. у стечају, уписаних у з.к.ул. бр. 10 к.о. К. и лист непокретности број 289 к.о. Л., извршеног на основу ништавих уговора о преносу потраживања са преносом заложних права (хипотека) и других уписа - у забиљежби из првог става изреке ове пресуде;

да се утврди да су сви уписи заложног права (хипотеке) или промјене заложног повјериоца извршени у корист првотуженог у з.к.ул. бр. 10 к.о. К. лист непокретности број 289 к.о. Л., након 15.01.2019. године као дана доношења рјешења о отварању претходног поступка ништави, без учинка према стечајној маси и не производе никаква правна дејства, због чега је првотужени дужан да трпи брисање уписа заложног права (хипотеке) код Управе ПЈ П. и ПЈ Л.;

да се утврди да су све хипотеке које су уписане у корист првотуженог као заложног повјериоца у периоду од 90 дана прије 31.08.2018. године као дана подношења приједлога за отварање стечајног поступка или након тога уписане у з.к.ул. бр.10 к.о. К. и лист непокретности број 289 к.о. Л. престале са даном отварања стечајног поступка 26.05.2020. године те су без учинка према стечајној маси и не производе правно дејство због чега је првотужени дужан да трпи брисање уписа заложног права хипотеке код Управе ПЈ П. и ПЈ Л.,

као и захтјев тужитеља за накнаду трошкова парничног поступка, са законском затезном каматом од пресуђења па до исплате.

Тужитељ је обавезан да туженима на име трошкова поступка исплати и то: првотуженом износ од 14.976,00 КМ, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења па до исплате, те туженом А.б. а.д. Б.Л. (у даљем тексту: друготужени) износ од 14.976,00 КМ, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења па до исплате, док је захтјев друготуженог за накнаду трошкова поступка преко досуђеног износа одбијен.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 133614 21 Пж од 26.11.2021. године, која је исправљена рјешењем истога суда о исправци број 57 0 Пс 133614 21 Пж од 31.12.2021. године, жалба тужитеља је дјелимично усвојена и првостепена пресуда преиначена, у дијелу одлуке о главној ствари и трошковима поступка, тако што је:

-утврђено да су сви уписи заложног права (хипотеке) или промјене заложног повјериоца извршени у корист првотуженог у з.к.ул. бр. 10 к.о. К., лист непокретности број 289 к.о. Л., након 15.01.2019. године као дана доношења рјешења о отварању претходног поступка без учинка према стечајној маси и не производе никаква правна дејства, због чега је првотужени дужан да трпи брисање уписа заложног права (хипотеке) код Управе ПЈ П. и ПЈ Л.;

-утврђено да су све хипотеке које су уписане у корист првотуженог као заложног повјериоца у периоду од 90 дана прије 31.08.2018. године као дана подношења приједлога за отварање стечајног поступка или након тога уписане у з.к.ул. бр.10 к.о. К.

и лист непокретности број 289 к.о. Л. престале са даном отварања стечајног поступка 26.05.2020. године, те су без учинка према стечајној маси и не производе правно дејство због чега је првотужени дужан да трпи брисање уписа заложног права хипотеке код Управе ПЈ П. и ПЈ Л.;

-утврђено да првотужени нема правни основ за стицање својства разлучног повјериоца на непокретностима стечајног дужника Ж. д.о.о. Л. у стечају, уписане у з.к.ул. бр. 10. к.о. К. и лист непокретности број 289 к.о. Л., у стечајном поступку који се води код првостепеног суда под бројем 57 0 Ст 126828 18 Ст;

-тужени су обавезани да тужитељу солидарно надокнаде трошкове поступка у износу од 14.657,75 КМ, док је захтјев тужитеља за накнаду трошкова поступка, преко досуђеног износа, одбијен.

У осталом дијелу жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда, у дијелу којим је одбијен захтјев тужитеља да се утврди да су уговори од 22.05.2019. године ништави и да се утврди да су уписи заложног права ништави, потврђена.

Тужба тужитеља, у дијелу захтјева да се наложи Управи ПЈ П. и ПЈ Л. да изврше брисање уписа преноса заложног права првотуженог на непокретностима стечајног дужника Ж. д.о.о. Л. у стечају, уписаних у з.к.ул. бр. 10 к.о. К. и лист непокретности број 289 к.о. Л., извршеног на основу ништавих уговора о преносу потраживања са преносом заложних права (хипотека) и других уписа - забиљежи, је одбачена.

Захтјев друготуженог за накнаду трошкова састава одговора на жалбу, одбијен је као неоснован.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија првотужени, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуде преиначи или да се иста укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужитељ предлаже да се изјављена ревизија одбије као неоснована.

Ревизија је основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља:

-да се утврди да су ништави уговори закључени између тужених о преносу потраживања са преносом заложних права, сви ближе означени у изреци првостепене пресуде;

-да се утврди да првотужени нема правни основ да на основу ништавих уговора о преносу потраживања заложних права стекне својство разлучног повјериоца на непокретностима стечајног дужника уписаним у з.к.ул. бр. 10 к.о. К. и лист непокретности бр. 289 к.о. Л.;

-да се наложи Управи да изврши брисање уписа преноса заложног права на првотуженог на означеним некретнинама стечајног дужника;

-да се утврди да су сви уписи заложног права или промјене заложног повјериоца у корист првотуженог након 15.01.2019. године (дан отварања претходног поступка) ништави и без учинка према стечајној маси и да не производе никаква правна дејства, због чега је првотужени дужан да трпи брисање уписа заложног права код Управе ПЈ П. и ПЈ Л.;

-да се утврди да су све хипотеке које су уписане у корист првотуженог као заложног повјериоца у периоду од 90 дана прије 31.08.2018. године (дан подношења приједлога за отварање стечајног поступка) или након тога уписане у з.к.ул. бр. 10 к.о. К. и лист непокретности број 289 к.о. Л. престале са даном отварања стечајног поступка 26.05.2020. године, те да су без учинка према стечајној маси и да не производе правно дејство, због чега првотужени је дужан да трпи брисање уписа заложног права.

Одлучујући о захтјеву тужитеља, по проведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да је рјешењем првостепеног суда број 57 0 Ст 126828 18 Ст од 15.01.2019. године покренут претходни поступак за утврђивање да ли постоје услови за отварање стечајног поступка над тужитељем; да је над имовином тужитеља дана 26.05.2020. године отворен стечајни поступак (на основу приједлога првотуженог од 03.09.2018. године); да је првотужени у стечајном поступку поднио пријаву потраживања као различни повјерилац и то на основу уговора о уступању потраживања из 2014. године у укупном износу од 21.151.789,50 КМ; да је тужитељ власник непокретности уписаних у зк.ул. бр. 10 к.о. К., ПЛ број 2669/5 к.о. К., лист непокретности број 289/8; да је по основу Уговора о преносу потраживања са преносом заложних права број ОПУ-ИП ... од 22.05.2019. године, који је закључен између првотуженог и друготуженог, и то по основу Оквирног уговора о уступању потраживања са стањем на дан 14.11.2014. године, пренесено потраживање и заложно право (све по основу Уговора о дугорочним кредитима); да су између првотуженог и друготуженог закључено још четири таква уговора у којима су наведени различити износи пренесених потраживања; да је стечајни управник првотуженом признао основаним потраживање, али му није признао својство различног повјериоца; да је друготужени своје заложно право уписао у одговарајуће евиденције; да се и првотужени по основу Уговора о уступању, након подношења приједлога за покретање стечајног поступка, такође уписао са заложним правом.

На темељу тих чињеница, те утврђујући: да су тужитељу од стране друготуженог одобрена и исплаћена кредитна средства по више уговора о дугорочним кредитима са валутним клаузулама у ЦХФ и ЕВРО; да је друготужени обавјестио тужитеља да отказује уговоре о кредиту због неплаћања, по члану 10. уговора, те да су потраживања доспјела; да је друготужени своја потраживања из тих кредита уступио првотуженом, заједно са заложним правима, по основу Уговора из 2014. године који су нотарски овјерени; да су 2019. године између првотуженог и друготуженог закључени Уговори о уступању у циљу реализације укњижбе заложног права на некретнинама тужитеља са друготуженом на првотуженом; да је првотужени, који је и поднио приједлог за отварање стечајног поступка над имовином тужитеља пријавио своја потраживања као различни повјерилац и да му је то стечајни управник оспорио, првостепени суд закључује да уговори о преносу потраживања са преносом заложних права који су између тужених закључени 2019. године нису ништави, јер да за закључење таквих уговора није ни била потребна сагласност Агенције ..., с обзиром да је друготужени своја потраживања уступио још 2014. године, а да су 2019. године закључени уговори и то по основу раније закључених уговора из 2014. године, са циљем провођења уговора о преносу односно уписа хипотеке у надлежним јавним регистрима, па да је пренос потраживања у складу са одредбом члана 436. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 и „Службени гласник РС“ број: 17/93, 3/96, 39/03, 74/04, даље: ЗОО и да нема елемената у смислу одредбе члана 103. ЗОО за утврђење ништавости уговора. Код утврђења да нису ништави предметни уговори, првостепени суд образлаже, да је неоснован и захтјев тужитеља за утврђење да првотужени нема основа за стицање статуса различног повјериоца по основу оспорених уговора. Брисање уписа заложног права није у надлежности редовних судова, већ је надлежност управног органа, па је и овај дио тужбеног захтјева првостепени суд цијенио неоснованим. Првостепени суд цијени да ни остала два тужбена захтјева који представљају побојне захтјеве у смислу одредби чланова 134. до 139. Закона о стечају („Службени гласник РС“ број 16/16, даље: ЗС) нису основани, обзиром да је суд утврдио да су предметни уговори о преносу потраживања из 2019. године правно ваљани, па код

чињенице да су и закључени након подношења приједлога за отварање стечајног поступка односно након доношења рјешења о покретању претходног поступка над имовином тужитеља, првостепени суд утврђује да предметни уговори из 2019. године по основу којих је само промијењен титулар заложног права у одговарајућим регистрима, нису нови уговори (јер је фактички пренос потраживања и пренос заложног права извршен 2014. године закључењем Уговора о уступању потраживања). Како су Уговори из 2019. године сачињени једино ради уписа промјене титулара хипотеке кроз јавне регистре и тим уговорима ни на који начин нису стављени ван снаге раније закључени уговори из 2014. године, првостепени суд је закључио да није ријеч о радњама које се могу побијати у смислу одредбе члана 135. ЗС. Из ових разлога првостепеном пресудом захтјев тужитеља је у цјелости одбијен.

Одлучујући о жалби тужитеља, другостепени суд је прихватио правилним закључак првостепеног суда да оспорени уговори (сви од 22.05.2019. године) нису ништави, с обзиром да су даном отказа уговора о кредитима (07.11.2013. године) сва потраживања добила статус „обичних потраживања“ и не везују се више за уговоре о кредиту и да, сходно одредбама члана 116. став 3. и 4. Закона о банкама (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 4/17, 19/18 и 54/19), као и одредбама ранијег закона, за закључење оспорених уговора није била потребна сагласност Агенције .... Другостепени суд, пак, налази да је захтјеве тужитеља за утврђење да су сви уписи заложног права у корист првотуженог без учинка према стечајној маси, због чега првотужени нема статус различног повјериоца, првостепени суд неправилно цијенио са аспекта одредаба члана 134. до 139. ЗС, наводећи да се ради о побојним захтјевима, с обзиром да ЗС када говори о побојним радњама под тим подразумијева радње стечајног дужника, а не радње стечајног повјериоца, па да тужитељ може побијати само правну радњу дужника, а не и правну радњу која се односи на уговоре закључене између првотуженог и друготуженог. Другостепени суд образлаже да наведени захтјеви тужитеља имају упориште у одредбама члана 57. став 5. и 111. ЗС, а не прихвата утврђење првостепеног суда да је по основу спорних уговора дошло само до промјене заложног повјериоца, а да је хипотека у корист првотуженог конституисана по основу уговора из 2014. године. Другостепени суд се у погледу конституисања хипотеке позива на одредбу члана 149. став 1. Закона о стварном праву (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 124/08 до 107/19), уз навођење да упис у земљишну књигу представља законит начин стицања хипотеке. Другостепени суд налази да заложни повјерилац може пренијети своје потраживање (члан 436. и 437. став 1. ЗОО) и да заједно са потраживањем на то лице прелази и заложно право као акцесорно потраживање, али да је за прелазак тог права на треће лице неопходан упис у земљишне књиге. Како је првотужени пропустио да наведено право упише на темељу уговора из 2014. године, већ је хипотека у корист првотуженог уписана након подношења приједлога за отварање стечајног поступка, другостепени суд закључује да је сагласно одредбама члана 57. став 5. и 111. ЗС даном отварања стечајног поступка то право престало по сили закона и не постоји, због чега је неоснован тужбени захтјев за утврђење да је упис заложног права ништав. Из тих разлога, другостепени суд налази да првотужени нема својство различног повјериоца, а не из разлога ништавости оспорених уговора (за које према већ реченом утврђује да нису ништави). Сагласно наведеном, другостепени суд је дјелимично усвојио жалбу тужитеља и првостепену пресуду преиначио тако што је утврдио да су сви уписи заложног права или промјене заложног повјериоца извршени у корист првотуженог након 15.01.2019. године без учинка према стечајној маси и да не производе правно дејство, због чега је првотужени обавезан да трпи брисање уписа заложног права, те да су све хипотеке уписане у корист првотуженог у периоду 90 дана прије 31.08.2018. године престале са даном отварања стечајног поступка и без учинка према стечајној маси, због чега је

првотужени обавезан да трпи брисање, као и да првотужени нема правни основ за стицање својства разлучног повјериоца, док је у осталом дијелу жалбу одбио и првостепену пресуду потврдио.

Ревизионим наводима првотужени основано истиче да је побијана пресуда заснована на неправилној примјени материјалног права.

Одредбом члана 111. ЗС прописано је да ако стечајни повјерилац у периоду од 90 дана прије подношења приједлога за отварање стечајног поступка или након тога стекне разлучно право или неко обезбјеђење на имовини стечајног дужника која улази у стечајну масу, то право обезбјеђења отварањем стечајног поступка престаје.

Наведеном законском одредбом, по оцјени овога суда, уведена је забрана конституисања (заснивања) заложног права на имовини стечајног дужника у периоду од 90 дана прије подношења приједлога за отварање стечајног поступка или након тога, које заложно право на непокретностима стечајног дужника се стиче укњижбом тог права у земљишну књигу (члан 149. став 1. ЗСП).

У конкретном случају, према чињеничном утврђењу нижестепених судова, на темељу више уговора о кредитима који су закључени између друготуженог (као даваоца кредита) и тужитеља (као корисника кредита), друготужени је у земљишној књизи у своју корист укњижио хипотеку на имовини тужитеља (некретнине уписане у зк. ул. бр. 10 к.о. К). Друготужени је своја потраживања из тих кредита уступио првотуженом, заједно са заложним правима, на темељу више уговора о уступању потраживања који су у 2014. години закључени између друготуженог и првотуженог (потписи уговарача су били нотарски овјерени, али уговори нису прошли нотарску обраду). Између друготуженог и првотуженог су у 2019. години закључени идентични уговори (који су нотарски обрађени) и на темељу тих уговора у земљишној књизи (зк. ул. бр. 10 к.о. К.) је извршена промјена чињеница већ уписаног заложног права тако што се мијења у дијелу уписаног заложног повјериоца тако што је умјесто ранијег заложног повјериоца (друготужени из ове парнице) као заложни повјерилац уписан првотужени.

Произлази, да у спорном периоду на некретнинама стечајног дужника није стечено заложно право, односно да се не ради о упису новог заложног права, већ је на већ конституисаном праву (прије 2014. године) извршена промјена заложног повјериоца, док је само заложно право остало егзистирати у истом обиму. Како се, дакле, ради о преносу већ постојећег права, а не стицању новог права, то отварањем стечајног поступка над тужитељем, заложно право уписано у корист првотуженог није по сили закона (одредбе члана 111. и 57. став 5. ЗС на које се позвао другостепени суд) престало.

Према томе, у конкретном случају, првотужени је на правно ваљан начин стекао својство разлучног повјериоца на некретнинама стечајног дужника, па није било мјеста усвајању тужбеног захтјева: да првотужени нема правни основ за стицање својства разлучног повјериоца, да су сви уписи заложног права или промјене заложног повјериоца у спорном периоду без учинка према стечајној маси, нити да су хипотеке уписане у корист првотуженог престале са даном отварања стечајног поступка над тужитељем, нити обавезивању првотуженог да трпи брисање.

Овај суд у цјелости прихвата разлоге из побијане пресуде о томе да побијани уговори нису ништави, који разлози су дати позивом на одредбе члана 436. и 437. став 1.

ЗОО и одредбе члана 116. став 3. и 4. Закона о банкама, па произлази да је правилно одбијен захтјев тужитеља да се утврди да су побијани уговори из 2019. године ништави (што није ни предмет побијања у ревизионом поступку, као ни дио којим је тужба тужитеља одбачена).

Из датих разлога, изјављена ревизија је усвојена и другостепена пресуда преиначена на начин из изреке ове пресуде, примјеном одредбе члана 250. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП).

С обзиром на коначан исход ове парнице, у складу са одредбом члана 386. став 1. и 397. став 2. ЗПП, тужитељ је обавезан да првотуженом надокнади трошкове ревизионог поступка и то на име састава ревизије, са паушалом и порезом износ од 4.387,50 КМ, што је у складу са тарифним бројем 2, 12. и чланом 6. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“ бр. 68/05), а не тражени износ који је превисоко постављен, те износ од 20.000,00 КМ на име таксе на ревизију, што укупно износи 24.387,50 КМ.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић